

Glosar de cuvinte grecești și românești din fondurile grecești (V-A)

NATALIA TRANDAFIRESCU

Continuăm publicarea cuvintelor necunoscute, care nu se găsesc în dicționarele curente de limbă greacă (sau română); sensul lor a fost stabilit din context sau prin consultarea unor glosare, dicționare alcătuite pentru alte limbi decât neogreaca. Păstrăm prescurtările folosite și până acum în cele patru glosare deja publicate (I - „Revista Arhivelor” nr.1/ 1972; II - „Revista Arhivelor”nr. 2/ 1973; III A - „Revista Arhivelor” nr.4/ 1979; III B - „Revista Arhivelor” nr.1/ 1980; IV- „Revista Arhivelor” nr.1/ 1989) și anume *HI* = *Hagi Ianuș Coșta Petru*; *HCP* = *Hagi Const. Popp*, fond căruia între timp i s-a dat denumirea de *Compania negustorilor greci din Sibiu*; *CDT* = *Catalogul documentelor turcești* (I, 1960; II, 1965); explicațiile referitoare la cuvintele din dialectul aromân au fost extrase din *Dicționarul dialectului aromân, general și etimologic* (București, 1974), de Tache Papahagi.

ἀβίζοπριάφ (τό) = scrisoarea de înștiințare pentru plata unei polițe. Cf. germ. *Avizobrief* „scrisoare-aviz”.

„Πδου ἔσω περικλείωμεν καὶ μίαν τρατοριμέσσα ὀπὸ 20 ρ.φ. 180 31/ ημ.βλ. ὀμου καὶ ἀβίζοπρις πρὸς τὸν ἴδιον...” (*HCP*, XXXVII-145).

„Iată îți anexez și o trată-rimesă de 180 de florini icosari <cu termen> de 31 zile de la prezentare însoțită de avizul de înștiințare adresat aceleiași <persoane>”.

ἀγοράω = (sens curent) a cumpăra.

În documentele din fondurile prelucrate de noi a căpătat sensul „a lua în arendă”, fiind un calc lingvistic după rom. *a cumpăra*, ca în expresia următoare: „... am cumpărat venitul moșiei Breznița cu toate hotarele ei câte le are, cu taleri șase sute și cu moara cum și hanul ...”. (*HI*, I-12).

.....τοῦ ἐδόσαμεν ὀρδινον νὰ ἀγοράσι μία μοσία εἰς ἀρένδαν...” (*HI*, CX-80). Nu totdeauna este adăugat cuvântul „arendă” sau „venit” pentru a ne da seama despre ce este vorba, ci este folosit verbul simplu.

ἀδριτούρα = direct, drept. (advb.)

.....τὸν ὁποῖον ὀμέσως ὀπού λάβετε, θέλετε μὰς τὸν στείλει, ἀδριτούρα δι' ἐδώ...” (*HCP*, XXX-541). „... pe care îndată ce-l primiți, ni-l veți trimite direct aici”.

αἰτιαίδες (οτι) = etiede, monede în valoare de 12 groși bucata; menționate în documente după 1821.

„Λάβετε καὶ γρ<όσια> ὀκτακόσια ἧκοσι μὲ τὸν Νιάγον: 720 εἰς 60 αἰτιαίδες, 100 εἰς ψιλὴ παράδες”. (*HI*, CXXIX-76). „Primiți și 820 de groși cu Neagu: 720 în 60 de „etiede” și 100 în paralele mărunte”.

αἰτίσιον (τό) = lit., anual; (în doc.) cuantumul anual al unui venit (ocne, bălți, vămi etc.), dare anuală.

„...ὄσα μοῖ γράφεις ἀποκρινόμενος περὶ τοῦ αἰτίσιον τῶν πάλτων...”. (HI, CXXVIII-16). „...cele ce-mi scrii, răspunzându-mi în legătură cu venitul anual al bălților”.

ἀκοετασιόνι (τό) = acceptare. Cf. it. *accettatione* „acceptare”.

„Προσμένετε τὴν εἰδισιν τοῦ ἀκοετασιόνι καὶ πρὸ τοῦ νὰ ἔλθῃ αὐτῆ...”. (HCP, XXX-300). „Așteptați vestea acceptării și mai înainte să sosească aceasta ...”.

ἀλπουουραῖς (αἰ) = un fel de blănuri (cozi de vulpe?). V. și XXXIV-453, unde apare forma ἀλπουουραῖς.

„...ἔστείλαμεν εἰς περιλαθὴν σας καὶ ἐν σακκίον μὲ ἀλπουουραῖς, οἱ ὅποια εἶναι τοῦ Ἰ.Αβρααμίου...”. (HCP, XXX-510). „... am trimis ca să luați în primire și un sac cu marfă, care este a lui I. Avraam”.

ἀλούπηα (τά) = vulpi (mai ales blănuri).

„...ὄτι τὰ ἀλούπηα τὰ πούλησα πρὸς γρ<όσια> 3 καὶ ὀχει παραπάνω...”. (HCP, XXXIV-12); mai vezi și nr. 14 și 16). „... că blănurile de vulpe le-am vândut cu 3 groși și nu mai mult...”.

ambeleziia = un fruct exotic.

„... ambeleziia ... cântarul ... 18 bani vama”. (HI, IV-2). Apare alături de *migdale, smochine* etc.

ἀνάληψις (ἡ) = ca sărbătoare religioasă este Înălțarea crucii lui Iisus Christos; (aici) termen de plată.

„...νὰ κόψουν τὰ ξύλα... καὶ ἕως τὴν ἀνάληψιν νὰ εἶναι χαζίρι...”. (HI, CXXXV-62). „... să taie lemnele ... și până la Înălțare să fie gata...”.

ἀντιστάτον (τό) = adevărîță, atestat.

„...ἡ ἂν ἴτον ὁ τρόπος νὰ εὐγάνετε ἀπὸ τὴν γράνιτζα ἓνα ἀντιστάτον νὰ τὸ ἀπο δίξη...”. (HI, CXIII-77). „... sau dacă ar fi posibil să scoateți de la graniță un atestat care să arate...”.

ἀπατεκάρος (ό) = farmacist, spițer. Cf. fr. *apothicaire* „farmacist, spițer”; o formă stâlcită a acestui cuvânt.

„...ἔστείλαμεν ἓνα κουτὶ βουλομένο μὲ μερικὰ ἐργαλία ἱατρῶν... πρὸς τὸν Michael Merkle ἀπατεκάρον εἰς Βουκουρέστι”. (HCP, XXXVI-445). „... am trimis o cutie sigilată cu câteva instrumente medicale ... pentru Michael Merkle, farmacistul din București”.

ἀραμπούσια (τά) = socoteli (răboj?).

„...μὰς εὐγαλαν ἄπιρα ἀραμπούσια λιπὸν κατὰ τ' ἀραμπούσια τὰ ἐδικὰ μας ὁποῦ εἶναι εἰς Βουκουρέστι τὰ ἑτεργιάσαμεν μὲ τὰ ἐδικὰ τους καὶ εὐγίκαν κατὰ 300 μερούσια,

φονάζοντας ὅτι εἶναι ἀκόμι καὶ ἄλα ἀραμπούσια ἀπὸ τὰ δικά μας καὶ ἐχάθησαν”.

(HI, CXIII-92). „<Sătenii din Arcești> ne-au adus multe socoteli (= răbojuri?);

deci, după socotelile noastre care se află la București, și pe care le-am comparat cu ale lor, au ieșit cam 300 de măsurii, <aceștia> vociferând că mai sunt și alte socoteli de ale noastre care însă s-au pierdut”.

arcer (pl. -uri) = brici (pentru bărbierit).

„... arceruri dă bărbierit, unul ... 1 ban și jumătate vamă” (HI, IV-2).

ἀρδάση (ή), ἀρδάσι (τό) = marfă de cea mai proastă calitate.

„Τὸ ἀνοίξαμαν (τὸ κολέτο) καὶ οὔτε τῆς Μπρούσας εὐγήκεν, οὔτε παραδουναβίσινα μετάξι, ἀλλὰ... τοῦ Βιδινίου, τὸ πλέον χονδρότερον μετάξι, ὁποῦ ὠνομάζεται „ἀρδάσι”. (HI, CXVIII-60 și 61). „Am deschis (coletul) și nu am găsit nici mătase de Brussa, nici sud-dunăreană, ci de Vidin care este cea mai grosolană mătase și se numește „ardaș”.

ἀρνοπώκι (τό) = blană de miel (sau lână foarte fină?).

„...τά δύο σακιά ἀρνοπώκι ἦλθαν, τὸ τουρκικὸν κοστάρει... τὸ βλαχικὸν...”. (HCP, XXXIV-410). „... au sosit cei doi saci cu blănuri (lână), ... cea turcească costă ... valahică ...”.

ἀρτηρήζω = 1) a participa la un mezat, a licita; 2) a atribui, în urma licitației.

„Τὸ χάνι τοῦ Λιάσκογλου ὅλο ἐπάνω σας εἶναι κανένας δὲν ἀρτήρησε ἀκόμι”. (HI, CXIX-18). „Hanul lui Liascoglu vă aparține; nimeni nu a mai licitat (= nu a mai dat nimic peste prețul oferit)”.

asiboia = pământ roșu.

Extras dintr-o listă: „...asiboia pământ roșu ... cântarul ... 90 bani vama”. (HI, IV-2).

ἀστράκα (ή) = avort. Cf. arom. *astrăkescu* „(as)secher; tarir; avorter”, dr. *a stârpi, sterp*.

„Ἐγὼ ἤμαι ἐδὼ στὴν Φροσὴν μὲ τὸ νὰ εἶναι ὀλίγο ζαήκη ἀπὸ τὴν ἀστράκα...”. (HI, LXX-105). „... eu sunt aici la Frosini, deoarece nu se simte bine din cauza avortului...”.

ἀτζεμολάνης (ὁ) = viitor ienicer. Cf. turc. *agemiolan* „viitor ienicer, după un stagiul de 7 ani” (CDT, Glosar).

„...νὰ θεωρήσομεν λογαριασμόν, εὐγάζοντας τὰ ἔξοδα πόλεως... τοῦ δρόμου... καὶ χάκια... τοῦ τζουχαντάρη καὶ ἀτζεμολάνη...”. (HI, I-42). „... să verificăm socoteala, scăzând cheltuielile de la Constantinopol ... ale drumului ... și banii pentru cadourile <date> ciohodarului și agemiolanului”.

ἀτζικ μαβί (τό) = culoarea mov închis (sau deschis?)

„...ἔνα κομ<μάτι> ρούχο ἀτζικ μαβί”. (HCP, XXXV-21). „... o bucată de postav de culoare mov închis (sau deschis?)”.

ἀτιρέσον (τό) = adresă.

„Τὰ γράμματα μὲ τὰ στείλετε μέσον τοῦ αὐτοῦ κυρίου Χάτζη Κωνσταντίνου Πόππ μὲ ἀτιρέσον διὰ ἐδὼ Κωνσ. Κομιξί καὶ συντρ<οφία>”. (HI, CIV-76). „Scrisorile să

mi le trimiteți prin domnul Hagi Const. Popp de acolo pe adresa lui <<Const. Kimitki și comp.>> de aici”.

ἀφάβορε = în expresia εἶαι πρὸς ἀφάβορε μας = este contra noastră, nu ne este favorabil. Emitentul scrisorii a interpretat expresia considerând că *a* inițial are sens privativ, ca în limba greacă. Cf. it. *a favore* „în folosul cuiva, pentru cineva”. „Καὶ ἐκεῖνο τὸ γράμμα δὲν τὸ εὐγάξα εἰς τὸ μειδάνι, ἐπειδὴ ἦτον πρὸς ἀφάβορε μας”. (HI, CXXIX-72). „Și nu am dat la iveală acea scrisoare, deoarece nu era în fravoarea noastră”.

ἀφράτο (τό) = (glosă) τὸ σουλιμάνι = suliman, fard.
„Καὶ ἀπὸ τὸ ἀφράτο ἤγουν τὸ σουλιμάνη ὡσαν ἐκεῖ ὁποῦ μὲ ἔστειλεν, δὲν περνᾷ ἐδῶ, δὲν εἶναι χάρτζη”. (HCP, XXII-36). „Afratul, adică sulimanul pe care mi l-ai trimis nu se cumpără aici, nu este ceva specific (care se caută)”.

βάγγω = banco-țidulă, bancnote de hârtie. Cf. germ. *Banko-zettel* „bancnote de hârtie”.

„10.000<ιορίνια>ἔλαβα παρὰ τοῦ ἐν Πέστα Ζαμφί<ρου> Ἀθανασίου εἰς λογαριασ μόν σας... εἰς διάφοραις Βάγγω”. (HI, III-85). „Am primit 10.000 florini în diferite banco-țidule, în contul dvs., de la Zamfir Atanasiu de la Pesta”.

βαγένι, βαγγένι, βαγώνι (τό) = vagon, de diverse dimensiuni: 635 funți (HCP, XXXV-95); 176 funți (HCP, XXXIX-591) și 530 funți (HCP, XXXIX-541).

βαιδιμάτες (οἱ) = un gen de acte, copii „vidimat”.
„...τὲς περικλιόμενες... τρεῖς κόπιες βαιδιμάτες ταῖς ἔλαβα”. (HCP, XXXV-97).
„... cele trei copii „vidimat” le-am primit”.

βαίνισαῖν (τό) = tartru; cremă de tartru. Cf. germ. *Weinstein*, idem.
„...εἰς τὸ ὁποῖον κουτίον εἶναι καὶ ἓνα πουγγὶ μὲ βαίνισαῖν καὶ νὰ τὸ δόσετε τ ᾧ κυρίῳ Ν. Στάμου”. (HCP, XXII-158). „... în care cutie este și un colet cu cremă de tartru și să-l dați lui N. Stamu”.

βαῖζεν = alb. Cf. germ. *weiss* „alb”.
„...ἓνα πακέτο μὲ 12 πῆχ<ες> μερινὸς βαῖζεν φάρπ, τὸ τοποῖον κοστῖ<ει>...”. (HCP, XXXIX-313). „... un pachet cu 12 coți <stofă> merinos albă, care costă...”.

bacam = (glosă) lemn „băcan”, folosit pentru vopsit.
„Bacamul” – lemn de boele, cântarul ... 86 bani vama”. (HI, IV-2).

βακαρένια (τά) = monedă mărunță (de aramă). Cf. arom. *băcāre* „airain, cuivre” <tc. *baqyr*, „cuivre”.
„...στεῖλε μου... f. 300 ἢς μικραῖς Βανκοτ<εδοῦλαις> καὶ f. 100 ἢς Βακαρένια...”. (HCP, XXX-131). „... trimite-mi ... 300 florini în banco-țidule de valoare mică și 100 florini în monedă mărunță”.

βακούφικος = (aici) scutit, protejat. Cf. arom. *vacufe* „fundatie religioasă” <tc. *vaqyf* „pieux; fondation pieuse”.
„...καὶ νὰ φανῆτε ὄλοι κινῶνς εὐπειθεστατοὶ καὶ ὑπήκοοι εἰς τὴν ὀφειλομένη ν ταύτην βασιλικὴν προσαγγῆ<χοφίς> νὰ στοχαστῆτε ὅτι, ἐ τὸ νὰ εἶναι μερικὰ

τῶν βιλαγετίων βακούφικα, ἤμπορεῖτε νὰ φανῆτε ὅποσοῦν ἐνάντιοι”. (HI, I-64). „...și să vă arătați cu toții supuși și plecați față de această poruncă împărătească, fără să vă gândiți că, din moment ce unele dintre vilaete sunt scutite, puteți și voi să vă împotriviți”.

balic diși = dinți de pește; gr. μπαλικ δίσι. Cf. tc. *balác dişi* „dinți de pește”; colții unor morse din mările nordului; un fel de fildeș mai gălbui, de calitate inferioară, folosit mai ales la ornarea hangerelor și iataganelor (CDT, Glosar). „balic diși (dinte de pește) ... ocaua ... 16 vamă” (HI, IV-2).

bancurii = bancotidule, monede de hârtie. Cf. germ. *Banko-zettel* „hârtii emise de bancă” „<5707 sfântici> ... că se vor putea trimite la Viena sau schimbându-i în bancurii sau într-această monedă” (HCP, XXXVII-449).

βαπέρια (τά) = garnitură (aplicații) de dantelă.

„...πέντε μαξιλαράκια μὲ βαπέρια μάβια καὶ... δύο ὑποκάμισα μὲ βαπέρια...”. (HI, CII-14). „... cinci puișoare de pernă cu garnituri (aplicații) mov și ... două cămăși cu garnitură (de dantelă)”.

baretă (e) = scufie pentru noapte.

„... barete sau scufies frâncești ... duzina 7 bani și jumătate <vamă>”. (HI, IV-2).

βαρεά, βαρυά = moneda forte (în opoziție cu aceea de hârtie).

„...ἦδον καὶ τὴν ξεκαθάρισιν τῶν δύο πογγίων μὲ βαρυὰ καὶ ἀσημι...”. (HCP, XL-114). „... am văzut și lichidarea celor două pungii <de bani> cu monedă forte și monedă de argint”.

Βάρμινγκα (ῆ) = Consiliul de la Budapesta (glosă).

„...νὰ μοι φανερόσησε διὰ τὸ βέξιλον τοῦ Γρούμπερ ἂν πρὸς Κοιζίλιον οἴτη Βάρμινγκα ἐδῶ ἐστάλθισαν, ἐπειδὴ ἐγὼ ζιτῶ ἐδῶ εἰς τὴν Βάρμινγκα...”. (HCP, XXXIX-198). „... să mă informați în legătură cu polița lui Gruber, dacă a fost trimisă către Consiliul de aici, deoarece eu o caut la acest Consiliu de aici...”.

βαρρόοι (τό) = oraș (varoș, împrumut din lb. magh.)

Extras dintr-o notă de plată: „βάμα βαρρόοσι<ου> καὶ Ἀμποίας... 1,12 fl.” (HI, IV-80 a); „vama orașului și a <raului> Aμποι (?) ... 1,12 florini”.

βάτραι (αι) = vatră (e), zeciuiială (dijmă) pentru vatră.

„...λάβοντες ληστροκῶς καὶ δίσματα σπαρτῶν καὶ ἐζητοῦσαν νὰ πάρουν ἀκόμη καὶ βάτραις...”. (HI, III-75 și HI, I-97). „... luând hoștește și dijmele din săptămânuri au căutat să mai ia și dijmele pentru vatră”.

βάχνι (τό) = fân, iarbă cosită.

„...διὰ τὸ βάχνι ὁποῦ ἐκόσισαν ἀπὸ τὸ φουσατο τῶν παρταλέων ἐν καιρῷ ὅπο ὕ τὸ μπανίζουν εἰς Μάβρι...”. (HI, CLX-113). „... în ceea ce privește fânul pe care l-au cosit din satul „prietenilor”, în timp ce îl trimiteau la Craiova ...”.

béden = mănunchi, top, un anumit nr. de blănuri care constituie o unitate de măsură cantitativă.

Extras din „Tarifa vămilelor pe anul 1805: blane de epuri alb ... bédenul ... 12 b<ani> <vamă>.” (HI, IV-2).

belamut = material folosit pentru amestecul vopselelor.

„belamut (la văpsele) ... cântarul ... 3 bani <vamă>”. (HI, IV-2).

betechi = material textil.

„... betechi; alt ... de la Țarigrad, donlocul pe coți cinci”. (HI, IV-2).

berbută (rusească și leșească) = un fel de marfă (neidentificată).

„berbută rusească, cântarul ... 22 bani <vamă>; berbuta leșească ... topu ... 15 bani <vama>”. (HI, IV-2).

βεοελέν (τό) = prilej, moment.

„...καὶ μόλις τῶρα ἤβρα τὸν ἀρμόδιον βεοελέν ἔρχομαι λοιπὸν νά...”. (HI, LXX-83).

„... și abia acum am găsit momentul potrivit, așa încât voi veni ca să ...”.

βέτρες (οἱ) = vedre, unitate de măsură pentru capacitate. Pentru text v. χρητήρες.

βηγορβέουμ = pronunție și notare greșită pentru expresia din germ. *Wiener Währung*.

„...σὰς ἐμπάζω f. 620 εἰς βηγορβέουμ καὶ ἄλλα νὰ πάρите ἀπὸ τῶν κύρ 'Ρίζου...”. (HCP, XXI-396). „... vă remit 620 de florini în valută vieneză și alte (monede) ca să luați de la kir Rizu...”.

βιγάνια (τά) = un gen de îmbrăcăminte de damă (neidentificată).

„...νὰ ἀγοράσετε ἔτι γαρνιτούραις διὰ 2

φορέματα ἤτοι βιγάνια νὰ ἔχουν κόλτεουρα...”. (HCP, XXXIII-165). „... să mai cumpărați garnituri pentru două haine (adică îmbrăcăminte de damă), care să aibe colțișori”.

Βίγουρα = marcă de postav comercializat la Sibiu.

„...νὰ μὰς φανερώσετε...εἰς τὶ τιμὰς τρέχουν αὐτοῦ τὰ χοντρά ρούχα, τὰ κοινῶς λεγόμενα Βίγουρα, τόσον ἄσπρα, ὅσον βαμμένα μάβρα...”. (HCP, XXXVII-126).

„... să-mi comunicați la ce preț se vând acolo postavurile de calitate proastă, cele numite de obicei *vigura*, atât cele de culoare albă, cât și cele vopsite în negru”.

bizir = un fel de grăsime (ulei sau cerviș).

„bizir ... cântarul ... 44 bani <vama>”. (HI, IV-2).

βιζόνιον = în expr. „al (sic) βιζόνιον” = „la cerere, la nevoie” (termen financiar).

Cf. it. *al bisogno* „la nevoie, la cerere”.

„...μοὶ ἔδωκαν σήμερα τὰς 4-ες <τράττες>μὲ τὸ al(sic) βιζόνιον εἰς τοὺς κ<υρί>ους Condrei D. P. Brants”. (HCP, XXXVI-199). „...mi-au dat astăzi cele patru polițe cu indicația „la cerere”, pentru domnii D. Condrei și Brants”.

vinde(a) = (uneori) a arenda, sinonim cu gr. ἀγοράζω, πωλῶ = a da și a lua în arendă. „... pentru un petec de moșie care trece peste Olt... am vândut-o cu t<a>l<eri> 80 într-un an, fiindcă nu puteam eu să o caut”. (HI, CXVI-36).

βίστα = „de la vedere, de la prezentarea unei polițe” (termen financiar). Cf. it. *vista* „văzut, vedere”.

„...ἐξ αὐτῶν τὰ ἡμισυ... τραβίξατε μὲ τράτταν σας τῶ εἰς Βιένναν Σταύρω Ἰωάννῳ βίστα 14 ἡμέρ<ας>...” (HCP, XXXVI-616) și (HI, IV-98). „... din acești <bani>, jumătate îi trageți cu o poliță, la Viena, lui kir Stavru Ioannu cu termen de 14 zile de la prezentare”.

βοροσλοβάνικος = din localitatea Breslau.

„...διὰ κάτι ρούχ<ον> βοροσλοβά<νικον> εἶναι νὰ μας ἔλθον πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ μαῖου”. (HCP, XXXV-175). „...cât privește postavul de Breslau urmează să ne sosească pe la începutul lui mai”.

bucaluri seci = sticle goale.

„... bucaluri seci ... suta ... 15 bani <vama>”. (HI, IV-2).

βουκούφης, ἰδος = care află (știe, care este informat).

„...στοχάζομαι νὰ ἐγίνετε βουκούφιδες τόσον ἀπὸ τοὺς κεχαιάδες... ὅσον καὶ ἀπὸ ἓνα μου γράμμα”. (HI, I-56, I-75). „...cred că v-ați informat atât de la chehaiale cât și dintr-o scrisoare a mea”.

βουλετό = în expr. εἶναι βουλετό = este posibil.

„Εἰς τὴν Πέστα δὲν εἶναι βουλετό διὰ νὰ πιγένω ἐπιδοῖ εἶναι ὁ καιρὸς κονδός”. (HCP, XXX-81). „La Pesta nu mai este posibil să plec, deoarece este timpul foarte scurt”.

βουλίκον (τό) = scrisoare sigilată.

„...σὰς ἔστειλα μὲ προλαβούσαν... πόσταν ἐγκυλισμένη εἰς βουλίκον κυρ<ίου> Ἰωάννη Γεωργίου Νικολόπουλου...”. (HI, CI-2). „... v-am trimis cu poșta trecută o <scrisoare> a mea anexată la scrisoarea sigilată a dlui Ioan Gh. Nicolopol”.

Branchovan = un gen de trăsură; apelativ format de la numele cunoscutei familii românești.

„... le prix d'un Branchovan – mais du meilleur que se fabrique à Hermanstadt, couvert en peau noire...”. (HCP, XXXVII-365).

γαλάτες (οἰ) = găleți (unit. de măsură pentru capacități).

„...νὰ μὲ ψουνίσι ἀπὸ τὸ παζάρι 10 γαλάτες σιτάρι καλὼ φίνω καὶ νὰ μὲ τὸ στήλετε”. (HCP, XXII-481). „... să-mi cumpere de la târg 10 găleți de grâu bun, fin și să mi le trimiteți”.

γγεσφορέν (τό) = un fel de taxă.

„...εἰς ὅσα ἔξοδα Βιέννης ἕως καθαφέρομεν εἰς τὸ μαγαζὶ τὰ ἄνο 145 σακιά... Πέστας καὶ Συμπινίου γγεσφορέν a 7 κρτζ· τὸ %”. (HI, C-124a). „... pentru câte cheltuieli <s-au efectuat> la Viena până să aducem în magazie cei 145 de saci de mai sus ... taxa de 7 % pentru Pesta și Sibiu”.

γγουμικβαγιατζή (τινκτύρα) = tinctură pentru reumatism.

...εις τὸ Σιμπίνι εὐρίσκεται εἰς τὴν σπητζαρία ἓνα ἰατρικὸν ὀνομαζόμενον τινκ τούρα γγουμικβαγιατζή". (*HCP*, XXVII-270). „... la Sibiu se găsește la spițerie o doctorie numită tinctură „gumikvaiagi”.

γιαμπάδες (οἱ) = rezidenți cu domiciliul flotant de pe teritoriul Imperiului austro-ungar.

...καὶ μὲ εἶπεν ὅτι ἀπὸ τὴν εἰρήνην Σιστοβίου Αὐστρία καὶ δόθεν σουδίτον δὲν κἀνή, κἀνή γιαμπάδες καθὼς εἰς Σιμπίνι". (*HI*, CXXXI-22). „... și mi-a spus că după pacea de la Șiştov, de atunci Austria nu mai face nici un sudit, ci face rezidenți flotanți, cum <am fost și noi> la Sibiu”.

γεζελίκια (τά) = obiecte de lenjerie (așternut ?)

...τὰ δύο γεζελίκια καὶ τρία τζαρτζάφια ἔλαβαὲν μὲ λέται ὁμος τὸ ἔν γεζελίκια πιανοῦ εἶναι". (*HI*, CVIII-31, 39). „... cele două așternuturi și trei cearșafuri le-am luat; nu îmi spuneți însă al cui este un așternut”.

γιαπὰκ παρασί = taxă plătită pentru oi.

<Extras dintr-un cont>: „...ὄσα διὰ τὰ γράμμ<ατα> καὶ τεσχερὲς καὶ γιαπὰκ παρασί τῶν προβάτων τοῦ <’ Αστρινου>”. (*HI*, II-62). „... căți <bani s-au dat> pentru înscrisurile și teșcherelele și taxele de la oile lui Astrino”.

γιαπράκι (τό) = un gen de marfă (piei? lână tabacică?)

...καθότη μῆτε ἐδὸ μῆτε εἰς τὰ χοριά δὲν βρίσκητε ἄλο γιαπράκη”, „...εἶναι εἰς τοὺς ταμπάκους 5 χιλιάδες ὀκάδες γιαπράκη”. (*HCP*, XXXI-115). „... deoarece nici aici și nici prin sate nu se găsește altă lână”, „... la tabaci se găsesc cinci mii ocale lână”.

γιερμπηκῖρ (τό) = material textil, erbichir (v. și *Glosar de cuvinte grecești*, I, „Revista Arhivelor”, nr. 1, 1972).

... 2 κομ<μάτια> καὶ 3 πῆχες γιερμπηκῖρ κόκιννο a 7,60 κομ<μάτι> ... 18,90 <γρόσια>”. (*HI*, IV-152). „... 2 bucăți și 3 coți de erbichir roșu a 7,60 <groși> bucata <fac> 18,90 groși”.

γιὸλ χάρτζι = cheltuieli pentru drum. Cf. tc. *iol* „drum” și *khardjamak* „depenser, faire des frais”.

...νὰ θεορήσομην λογαριασμὸν εὐγάζοντας τὰ ἔξοδα...

ἔτι δὲ καὶ τὸ γιὸλ χάρτζι ἕως εἰς Κωνσ<αντινου>π<ό>λ<εως>”. (*HI*, I-42). „...și să verificăm socoteala scăzând cheltuielile și chiar pe cele <făcute> cu drumul până la Constantinopol”.

γιουβεζί = de culoare roșu-închis. Cf. arom. *giuvéze* „roșu-închis” <tc. *guvez* „de couleur bleu foncé tirant sur le rouge”.

„Ἐπληρώσαμεν κυρὰν διὰ βάμμα ἐδῶ εἰς Βουκ<ουρέστι> διὰ 12 πῆχ<ες> μέρινος γιουβεζί... 18,60 fl.” (*HCP*, XXXIX-315). „Am plătit chiria la vama de aici din București pentru 12 coți de <stofă> din lână merinos de culoare roșu-închis ... 18,60 florini”.

γιουρούσι (τό) = iureș, avalanșă.

„...ἐγὼ διὰ τὴν ἀπαντίσω τὸ γιουρούσι τῶν μουστεριῶν... ἐκατήντισα τὴν δὲ δείχνω τὸ κοντράκτον τῆς”. (HI, CXII-65). „...eu, ca să fac față la avalanșa de mușterii ... am ajuns să le arăt contractul tău”.

γυφηριάτικα (τά) = taxă plătită la trecerea peste un pod.

„...ἐδώσαμεν ἀκόντο καὶ γυφηριάτικα Μεχάδιας... 59,33 <γρόσια>”. (HI, III-22).

„...am dat aconto și taxă pentru trecerea podului la Mehadia <peste Cerna> ... 59,33 groși”.

γκεζί (τό) = moar; un fel de postav gros, pentru haine (HI, CXVI-87). Cf. arom. yizié „moar” <tc. guézi „sorte de moire; étoffe moirée”.

„...εἶναι καὶ 10 πῆγες γκεζί εἰς ἓν χάρτι βουλομένον”. (HI, LXX-100). „...sunt și 10 coși de stofă ambalați într-o hârtie, cu sigiliu”.

γκιόεμ = (advb. și conj.) parcă, când, în momentul în care, din cauza. Cf. arom. γιοια(m) „parcă, când” <tc. gueuia „parcă, când”.

„...καὶ γκιόεμ μὲ τὸν μαδὲ τῆς πανούκλας μῆτε εἰς τὰ χωρία μας ἐζύγοσαν”. (HI, I-56). „...și din cauza ciumei nu ne-au lăsat să ne apropiem nici de satele noastre”.

γκιουτζηλὲ μπουλέ = (advb.) cu mare greutate; vrând-nevrând. Cf. arom. γιυče „păgere de rău, regret” <tc. gudj „difficulté, difficillement”.

„...μοῦ λέγει ὅτι χωρὶς τῆς δόσης τριακόσια γρ<όσια> δὲν πιτίζει δουλιὰ καὶ γκιουτζηλὲ μπουλέ τοῦ ἔδοσα ἑκατόν”. (HI, I-56). „...mi-a spus că fără să dea 300 de groși nu poate sfârși treaba și vrând-nevrând i-am dat 100”.

γλέπω, γλέποντας = βλέπω, βλέποντας. (HCP, XXXVI-328, 329).

ghermesele = ciubuce neprelucrate.

„...ghermesele (ciubuce) nelucrate suta...4 bani și jumătate <vama>”. (HI, IV-2).

ghioderi = piei tăbăcite.

„ghioderi de la Hiu, taneaua... 1 ban <vamă>; ghioderi de miel și de capră, taneaua... 2 bani jumătate <vamă>”. (HI, IV-2).

δεκάριον = unitate de măsură care cuprinde 10 unități mai mici (echivalentul rom. al cuvântului *deca*, unitate de măsură pentru lichide, de ex. „un deca de vin” - 10 kg). Extras dintr-o socoteală:

„...διὰ 14 δεκάρια μήλα διαλεγμένα...9,30 γρόσια”. (HI, CXXXIV-55). „...pentru 14 dekarii de mere alese...9,30 groși”.

δεσίματα (τά) = un fel de acte, înscrisuri (glosă).

„...ποσ ἰ σάσι ἀντικριθίκαν ποσ ἔχουν εἰ ρομεὶ γράματα εἶγουν δεσίματα καὶ εἶ ναι τὰ γράματα εἰς Σιμπίνι”. (HCP, XL-143). „...și sașii au răspuns cum că au și romerii înscrisuri adică acte și înscrisurile sunt la Sibiu”.

διαγραφὴ (ἡ) = adeverință eliberată de la bancă pentru a certifica achitarea unei sume de bani (o taxă); corespondentul în lb. germ. este *Anweisung*.

„...τότε μοι στέλνετε μίαν διαγραφὴν (*Anweisung*) τῆς αὐτοῦσε Βάγκο-Κάσσας”. (*HCP*, XXXIX-606). „...și atunci îmi trimiteți o adeverință de la banca de acolo”.

διαφóρεμα (τό) = dobândă.

„...καὶ θγάζοντας καὶ διαφορέματα ἀσπρῶν ὁποῖος ἀπὸ ἡμᾶς ἤθελεν δώσει”. (*HI*, III-32). „...și scăzând și dobânzile banilor care fuseseră dați de către noi”.

διασαζής (ὅ) = iazagiu (secretar sau grămătic în cancelaria hanului tătar sau a vizirului - *CDT*, vol. I, Glosar); secretar.

„...ὡς ἐγράψαμεν μὲ τὸν Κωνστ<αντίνου> διασαζήν τοῦ signior Μαρκέλιους λέγοντας σὰς ὄτι...”. (*HCP*, XXXVI-405). „... v-am scris prin Constantin, secretarul domnului Merkelius, arătându-vă că ...”.

δίγροσα (τά) = un fel de ecatoștari.

„...ἐκατοστάρια δίγροσα καὶ λοιπὰ παλεά ... f.21,30”. (*HI*, CXIX-55).

„... ecatoștarii „dublii” (?) și cei vechi <au ajuns la cursul de> 21,30 florini.

διδύμδες (οἱ) = turcii. Cf. arom. *dudúm* „soldat turc en large pantalon”; cuvântul există și în lb. bulg. *dudúm*.

„...Παπὰ Χατζῆ, φρικτὸς φόβος ἐπίασεν τοὺς ἴδου δούμδες, δὲν τολμοῦν κάτω ἀπὸ τὸ νῆσι νὰ κατέβουν”. (*HI*, CXI-55). „Tată Hagiule, pe turci i-a cuprins o spaimă teribilă și nu mai îndrăznesc să coboare din insulă”.

damhaanes = un fel de textilă.

„Damhaanes, donlocul po coți cinci...60 bani <vamă>”. (*HI*, IV-2).

deghermele = baloturi mici, la textile (sens nesigur)

„Basmaș dă Țarigrad bună, topul cu 10 deghermele... 15 bani <vama>”. (*HI*, IV-2).

dibas = un fel de textilă.

„Dibas dă Agem... cotu... 11 bani <vama>”. (*HI*, IV-2).

donloc = unitate de măsură pentru lungime, avea cinci coți.

„Betechi i alt... de la Țarigrad, donlocul po coți cinci...”. (*HI*, IV-2).

έβερκστάερ (τό) = un fel de monedă de hârtie austriacă.

„Τὸ κοπστάερ ὁποῦ ἦταν πέρσι f.2 τὸ θέλουν εἰς ἀσιμένια... τὸ έβερκστάερ τὸ θέλουν εἰς γερρά ἴδη ἀσιμένια”. (*HCP*, XXXIX-931). „... Copstaerul care anul trecut era 2 florini, acum îl vor în <monedă de> argint... everkstaer-ul îl vor de asemenea în <monedă> forte, adică în argint”.

έλια (τά) = unitate de măsură pentru lungime, folosită la Viena; echivalentă cu cotul (*HI*, CIII-39 a, CIV-66 a, CXIII-3 a).

Redăm pentru comparație două texte din două documente diferite din CXXIII-64 și 64 a. „...<σὰς έστειλα> ένα κομάτι ἀπὸ 29 έλια συμερ μανζέστρα...” și un extras dintr-o factură: „29 πῆγες Somer (sic) μανζέστρα εἰς ἓν κομμάτι...”. „... ἦ-am trimis o bucată de pânză de Manchester, marca „Somer”, de 29 de coți”.

ένγηρ (ένκηρ) σαλή = șal de Angora, material textil, o stofă foarte fină.

„...νὰ μοῦ φικιάσις ἕνα τζεχοσίρι ένκηρ σαλή νὰ εἶναι καλὸ μπογη”. (HI, CXVII-87). „... să-mi confecționezi o pereche de șalvari din șal de Angora, să fie bun, de prima calitate”.

ἔμερα (τά) = unitate de măsură pentru capacități (comparabilă cu ocaua?).

„...καὶ τὰ ἐγώμωσαν με ναιρόν τὰ 2 βαρελάκια εἰς τὸ πιγάδι καὶ τὰ ἐμέτρια με τὸ μῶσι λοιπόν τὰ εὐγαλαν ἔμερα 13 ½ καὶ μῶσια 9”. (HCP, XXXIX-1072). „... și au umplut cu apă cele două butoiașe la fântână și le-au măsurat cu dramul (?) deci au iești 13 ½ ocale și 9 dramuri”.

ἐντερέσον (τό) = venit (provenit de la o moșie).

„...τὸν λογοφέτην Ἰῶδον...

θὰ στίλο εἰς Μολδοβένι νὰ πάρι ἐνγράφος τὸ περσινὸ ἐντερέσον τοῦ μουλκίου”. (HI, CXIV-65). „... pe logofătul Radu îl voi trimite la Moldoveni ca să ia o notă cu venitul de anul trecut al moșiei”.

ἐρπάρης (ὀ) = „ierbar”, cel care strângea taxa numită „ierbărit”.

„Ἐπιστατίσαμεν πάλιν τὸν ἴδιον κύρ Ἀστρινὸν διὰ νὰ λάβη καὶ διὰ αὐτὰ τὸ ἐρ παρήτον των ἀπὸ τὸ ἐκείσε ἐρπάρην...”. (HI, IV-109). „L-am însărcinat din nou pe același kir Astrino ca să ia și pentru acestea ierbăritul de la „ierbarul” de acolo (= de la Craiova)”.

ἐτζιταλυήσεν = ἔκραξεν (glosă), a convoca, a invita oficial.

„Ὁ κύρ Ματθαῖος νέμεσις ἀπὸ τὸ Μπελιγράδι δὲν ἐτζιταλυήσεν (ἔκραξεν) τὸν Κωνστ. Ῥωμαῖον”. (HCP, XXVII-171). „Nemeșul Matei de la Bălgrad nu l-a chemat (printr-o citație) pe romeul Constantin”.

εὐχαριστώ = (aici) a restituit o sumă împrumutată, capitalul plus dobânda.

„...καὶ εἰς τὴν διορίαν νὰ ἔχωμεν νὰ τὸν εὐχαριστίσωμεν καιφάλιον ὁμοῦ καὶ ὁ ἰάφορον...”. (HI, IV-11). „... și la termen să avem să-i restituim capitalul împreună cu dobânda”. Este echivalentul expresiei românești „a-i aduce bani cu mulțumită”, ca în doc. IV - 10: „... cu soroc de acum până la Sfeti Gheorghe să am a-i aduce bani cu mulțumită, cu dobânda lor, la sută taleri 1”.

ζαερετζίδες (οι) = perceptorii numiți pentru a strânge zaherea.

„...ἤλθαν καὶ ἡ ζαερετζίδες καὶ τοὺς ξαναπαρακάλεσα διὰ νὰ προζμένουν”. (HI, CXIX-69). „... au venit din nou cei care strâng zahereaua și i-am rugat iarăși să mai aștepte”.

ζαπάρδα(ή) = în expresia νὰ πάρουν ζαπάρδαν = a-și primi răsplata, ceea ce merită.

„...κοίταξε με μέσον φίλων νὰ πάρουν καμμίαν ζαπάρδαν τὰ σκληιά, τὰ ἄπιστα”. (HI, CVII-50). „... ai grijă, prin intermediul prietenilor, să-și primească pedeapsa căinii cei necredincioși”.

ζαρλαμάδα (ή) = pocinog, festă.

„...καὶ ἐγὼ διὰ τοῦτο ἤθελα νὰ τοῦ κάμω μίᾳ ζαρλαμάδα, νὰ τοῦ σπάσω τὸ βαγ ἐνί”. (HI, CXXX-88). „... de acéea și eu am vrut să-i fac un pocinog, <adică> să-i sparg butoiul”.

ζέμελ μέλ = făină de calitate inferioară.

Extras dintr-o socoteală: „2 τζέντια ζέμελ μέλ <διὰ τὸν κύρ Ζαφύριν> a f. 19 ... 18 fl.”. (HI, IV-50). „2 quintale de făină de calitate inferioară pentru kir Zamfir, cu 9 florini fac 18 florini”.

ζερεμετίζω (τζερε...) = a amenda. Cf. arom. *ğirimé* „a amenda” <tc. *djerimé*, idem.

„...χορίς τὴν ἦδιον τοὺς ἔμπασε ἓνα νεβόδι εἰς τὴν πάλτα καὶ διὰ τοῦτο τὸν ζερεμετίσαν”. (HI, CXXXV-78). „... fără știrea lor a aruncat năvodul în baltă și pentru acest lucru l-au amendat”.

ζινίχια (τά) = blănuri de zibelină, aduse de la Moscova; v. și ζνιχογούνα în „Glosar” (III A).

„...ἡ δὲ τὰ 3 ½ ζινίχια τῆς Μόσχας τὰ ἐπούλησε καὶ γρόσια δὲν τὰ ἐπῆρεν”. (HI, CIV-78). „... cele 3 ½ <bucăți> de zibelină de la Moscova le-a vândut și banii nu i-a luat”.

ζλότα (ή) = termen de plată. Notă tergală pe un document în lb. rom., în care figurează cuvântul *soroc*.

„ἡ ὁμολογία διὰ τὸ χορίο Ντορσοῦρα διὰ γρόσια >46 καὶ ζλότα ὅς τρις ἡμέρες”. (HI, III-36). „Zapisul satului Întorsura pentru 46 de groși termen <de plată> peste trei zile”.

ζοβάλι (τζοβάλι, τό) = sac (de lână sau cânepă).

„...σὰς στέλνο εἰς περιλαβὴν σας ... καὶ ἓνα ζοβάλη μὲ οὐρὲς ἀλοπίον”. (HCP, XXX-353). „... vă trimit ca să luați în primire și un sac cu <blănuri>: cozi de vulpe”.

ζοβερντόρι (τό) = monedă de aur, numită în mod obișnuit *suforin*; cf. fr. *souverain d'or*.

„...νὰ μοῦ τὰ στέλνεις εἰς φλουριά βασιλικὰ μὲ ὀλίγην λάζιαν καὶ εἰς φλουριά ζοβερντόρια χορὶς λάζια”. (HCP, XXXV-97). „... să-mi trimiteți <suma de bani> în galbeni împărătești cu un baș mic și în galbeni suforini fără baș”.

ζούκας (ὀ); ζουκάτος (ὀ) = de naționalitate rusă, supus rus.

„...που τὶ νὰ κάμει, ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι ζούκας; αὐτὰ τὰ ἐδώθησαν μόνον εἰς τοὺς ζουκάτας”. (HI, CXXXI-126). „...Acum ce să facă dacă nu este supus rus? Acestea s-au dat numai supușilor ruși”.

ἦλιον (τό) = un fel de bijuterie cu diamante.

„...τρία κομμάτια τζιοβαρικά ἓνα ζευγάρι σκουλαρίκια ... ἓνα παπίλιον καὶ ἓνα ἦλιον ὄλλα μὲ διαμάντια βαλμένα εἰς ἓνα κουτί”. (HCP, XXXIV-488). „... trei bucăți giuvaeruri: o pereche de cercei ... o broșă ... și o brățară (?), toate cu diamante, așezate într-o cutie”.

ἡμερούσια, v. μερούσια.

ήντριγιάλα (ή) = întreială (un fel de zeciuală); aici este glosat cu sensul de „vamă”. Pentru text. v. cuvântul μουλκοσαπί. (HI, CXV-120) și τριάλα.

ήνσοαλάχ = cu voia lui Dumnezeu, cu ajutorul lui Dumnezeu. Cf. arom. *ışalá* „cu vrerea lui Dumnezeu” <tc. *inchállah* „s’il plaît à Dieu”.

„...καὶ ήνσοαλλάχ θέλει εὖρη τὸν τόπον του...” (HI, I-56). „... cu ajutorul lui Dumnezeu <chestiunea> își va găsi o rezolvare”.

ήσκιλόσ, ή, όν (adj.) = schilod (?).

„...διὰ τὰ δύο κουταβάκια ... με ήπεν ότι εγένισαν ήσκιλά καὶ τὰ εσκότοσαν”.

(HI, CII-58). „...despre cei doi cățeluși mi-a spus că s-au născut schilozii ... și i-a omorât”.

ήττηζάς (ό) = nevoie, necesitate. Cf. arom. *htiză, ihtizae* „besoin, nécessité” <tc. *yqtyzâ*, idem.

ήγκφισιτόριο (τό) = cercetare. Cf. lat. *inquisitio* „cercetare, căutare”.

„...καὶ νὰ εχόμεν τήν ειδησιν ειδὲ μη θέλομεν κάμη ήγκφισιτόριο με βασιλικὸς καντζελίστας”. (HCP, XXV-276 d). „...și să ne comunicăm, iar de nu, vom face o cercetare cu funcționarii de la cancelaria imperială”.

ιδίτζια (τά) = un gen de cal.

„...σὰς προέγραψαν ότι εύκολότερα ήμπορεὶ νὰ επιτύχη τινὰς άτια παρὰ ιδίτζια , τοῦτο καὶ πιστεῶν”. (HI, CXIV-98). „...aceia v-au scris că mai ușor poată să găsească cineva armăsari decât „idicii”, ceea ce eu cred”.

ιλλάμι (τό) = informare, notificare, decizie judecătorească. Cf. tc. *i'lam* „informare, notificare, decizie judecătorească”. (CDT, vol. II, Glosar).

„...καὶ ότι ήθέλαμε δώση διὰ ιλλάμια περι αυτού του μαδέ, νὰ εἶναι καὶ αὐτὰ από τὸ π ουγγί μου”. (HI, I-65). „...și ceea ce trebuie să dau pentru deciziile judecătorești în această chestiune, să fie și aceștia (banii - n.n.) din punga mea”.

ινάτι (τό) = mânie, supărare. Cf. arom. *inate, yinate*, „fâcherie, colère” <tc. *ynâd* „obstination”.

„...Ἐπειδὴ τὸν Πάνα τὸν κατατρέχουν σχεδὸν ὅλοι ... καὶ διὰ τὸ εδικόν του ἰν άτι εθαλαν καὶ τὸν εδικόν μας <ζαλχανά>”. (HI, CXXVIII-35). „Deoarece pe Pană îl persecută toți <boierii>; din cauza mâniei acestuia, au căsunat și pe zalhanaua noastră”.

ινταμπουλίρω = a trece în catastif (datoria cuiiva), a imputa. Cf. lat. *intabulare* „a înregistra, a trece în table”.

„Ἐ κὺρ Ζαφίρης Ἄθανασίου εφαιλήρησε καὶ τὸν ἰνταμπουλίρησαν ὕπερ f. 250.000 W.W”. (HCP, XXXVII-124). „Kir Zamfir Atanasiu a dat faliment și i-au înregistrat în catastihuri peste 250.000 de fl. w.w.”.

ιντρισαχί (τό) = giulgiu (glosă).

„...Σὰς στέλνομεν ἕναν τενεκὲν με κάτι ἰντρισαχί ήγουν γκιουλγία”. (HCP, XXXV-281). „Vă trimitem o cutie cu niște materiale textile, adică giulgiu”.

ιστάντζια (ή) = cerere, plângere, reclamație.

„...νὰ τοῦ εἵπης πῶς ἔδοσεσ ἰσάντζια πρὸς τὴν χορκάμερα...”. (HCP, XXXV-48). „... să-i comunică că ai înaintat o reclamație adresată la Hofkammera”.

καζαογραδίζω= a fi pedepsit, a suferi rigorile legii; a o păți (glosă).

„...μάλιστα ὁπιος τὰ πάρι ἀκριβότερον ἀπὸ τὸ φερμάνι καζαογραδίζι ἔγουν κακοπαθένι”. (HI, CXI-39). „...mai ales cel care ia <monedele> mai scump decât <s-a hotărât> prin firman, suportă rigorile legii, adică o pățește”.

căzutul = falitul.

„...să facem ferpot oriunde vom afla niște careva mărfuri de ale căzutului L.Artoci”. (HCP, XXXIX-341).

καλεντάριον (τό) = catalog (cuprinzând adresele locuitorilor dintr-un oraș).

„...καὶ ἂν δὲν εὔρεται τὸν φαμπρικάντον θέλει τὸν ζιτεῖ εἰς τὸ καλεντάριον ὅπου γράφου ν τὲς καπκίεσ ὄλονον”. (HCP, XXXIX-221). „...și dacă nu-l găsește pe fabricant, va căuta în catalogul unde sunt notate locuințele tuturor”.

calțes = ciorapi de mătase. Cf. it. *calza*, ac. sens.

„calțes (ciorapi lungi de mătase)... testeaua... 120 bani <vamă>”. (HI, IV-2).

καλαμφίρα (ἦ) = sticlă, oglindă (?).

„...ἀν ἀγαπὰς στήλαι μας καὶ αἱ δύο καλαμφίραι ἤγουν γιαλιαῖς ὅτι ἤμπορὶ διὰ νὰ τίχι κανέννας”. (HI, CXV-93). „...dacă vrei, trimite-ne cele două calamfire, adică oglinzi (?) căci poate se întâmplă să vină cineva <incoace>”.

καλτακιζίδες (οἱ) = șelari (? sens nesigur).

„...τις λέγω διὰ τὸ καλτάκι μου... καὶ θὰ μοῦ πῖς ὅτι ξεύρο αὐτοῦ καλτακζίδες ἤγουν μάστορι τούρκι ποῦ μερεμετοῦν καλτάκια”. (HI, CIV-83). „...eu îți zic despre șeaua mea și tu o să-mi spui că știi acolo niște caltaccii, adică meșteri turci care repară șei”.

κάμνω καλά = a împrumuta, a credita (a trece o sumă, în partida cuiva, la rubrica „credit”); traduce expresia românească „a face bine cuiva”, pentru care v. HI, III-84: „Încredințez cu zapsul meu... la mâna jupânului Sari Ene... că mi-au făcut bine de tl. 20... cu soroc până la Sfeti Ilie...”; „...τοὺς κάμνω καλὰ τὴν ἀπὸ Βιέννα παρὰ τοῦ... Στεφάνου σταλμένην πόλιτζαν... 2320 γρόσια...”. (HI, III-81); „... îi creditez cu banii din polița trimisă de Ștefan de la Viena... 2320 groși”.

καμπάτικος (adj.) = de proastă calitate.

„...τὰ μαλλιά της τὰ ἔδιξα εἰς τοὺς ἐδῶ ρουχάδες καὶ δὲν τοὺς ἄρεσεν, μου ἶπεν ὅτι εἶναι καμπάτικα...”. (HI, IV-16); „... am arătat lâna ta la niște postăvari de aici și nu le-a plăcut; mi-au spus că este de proastă calitate”.

camuha = stofă din păr de cămilă.

„Catife și camuhá fără fir, cotul... <vamă> 10 bani”. (HI, IV-2).

καναβέτα (ἦ) = cuvertură (?) de cânepă, canavață.

„...νὰ μοῦ παραγκῆλη μία καναβέτα ἀπαράλακτη ὡσαν ἐκείνη ὁποῦ ἔκαμα ἐγὼ πέρσι...”. (HI, IV-90); „... să-mi comande o cuvertură asemănătoare cu aceea pe care am făcut-o anul trecut”.

καντόριον (τό) = birou, casă comercială.

„...νὰ τὸ δεχθῆται τὸ πεδί μου...

εἰς τὴν δούλεψιν σας ἦτι εἰς τὸ ἐργαστήρη σας ἦτη εἰς τὸ καντόριον σας...”.

(HI, XXXIX-582); „... ca să-l primiți și pe copilul meu în slujbă la dvs. fie la prăvălie, fie la biroul dvs. (casa comercială)”.

κάπα (ῆ) = material pentru acoperit mărfurile (prelată). Extras dintr-un cont:

„...διὰ μία κάπαν ὁποῦ ἐτύλιξα τὸ τέγγι... 54 <κρεϊτζάρια>”. (HCP, XXII-149; cf. și nr. 14); „... pentru materialul cu care am acoperit sacii... 54 de crețari”.

καπατζέλης (adj.) = șmecher, profitor; parvenit.

„...ὁ Σέλφος ἀπὸ Βιδίνι θέλων πάλιν νὰ ἔλθῃ εἰς ἐμᾶς, ἄς λείψῃ πλέον τέτοιον καπατζέλη ἐγνωρίσαμεν καὶ αὐτοῦ τὴν φιλίαν”. (HI, CX-104); „... Selfos <a scris> de la Vidin, voind să vină din nou la noi; dar mai bine lipsă de așa un profitor; am văzut eu <cât valorează> prietenia lui”.

καπουσιζίδες (οἱ) = oameni fără ocupație, haimanale. Cf. tc. *capusîz taifesi*, ceată de haimanale, oaste nedisciplinată (CDT, I-Glosar).

„Τούρκοι πραγματευταὶ καὶ καπουσιζίδες κάμποσοι περιφέρονται <εἰς τὰ μούλκια>”. (HI, CXIV-20); „Niște negustori turci și oameni fără ocupație se plimbă pe la moșii”.

καπράλης (καπράρης, ὁ) = curier.

„...ὁ καπράλης τῆς Ἀγγεντζίας...

θέλει λάβῃ δύο πούγκια θυλομένα μετὰ τὸ μάρκαν μου...”. (HCP, XXXVIII-122; cf. 195 și 477); „... curierul Agenției <austriece> va lua în primire două colete sigilate cu sigiliul meu”.

καρμέντζικα (τά) = (galbeni) de Kremnitz.

Extras dintr-un cont: „54 <φλουριά> καρμέντζικα... 235,48 <φιορίνια>...”; (HCP, XXII-259); „... 54 de galbeni de Kremnitz valorează 235,48 florini”.

Κάρος μπούρκου = (loc.) Carlsburg, vechea denumire a orașului Alba Iulia (HCP, XXII-85).

καρτούνι (τό) = material textil, stambă; cf. polon *karton*, „stambă”. Cf. și doc. 458, unde este vorba despre aceeași chestiune, iar materialul respectiv este denumit *στάμπαις*.

„...νὰ λάβῃ μερικαῖς μόστραις τζωχῶν καὶ καρτουινῶν τὰ ὁποῖα ἔμειναν εἰς τὴν γράνιτζαν”. (HCP, XXXII-457); „... ca să iau câteva mostre de postavuri și stămburi, care au rămas la graniță”.

κασιρίζω = (aici) a încasa banii de la plata unui zapis”.

„...εἰδὲ καὶ δὲν κασιριστοῦν εἰ ὁμολογίεσ καὶ δὲν πούληθῆ καὶ τὸ πρᾶγμα α...”. (*HCP*, XXXIV-252); „... și dacă nu se încasează <banii> de la zapise și nu poate fi vândută marfa...”.

κάσσα (ῆ) = transport, partidă de mărfuri.

„...προσμένω νὰ ἀκούσω τὴν περιλαβὴν τῶν τριῶν κασσῶν μερτζανίων μου...”. (*HCP*, XXXVI-243); „... aștept să aflu despre luarea în primire a celor trei transporturi (partide) de marfă <ce conțin> mărgean (coral)”.

castorhii = o substanță întrebuințată ca medicament.

„castorhii <dă dohtorie> ocau... 80 bani <vama>”. (*HI*, IV-2).

κατιλ(ι)ακά (ῆ) = înțelegere, convenție (?). V. și *Glosar* nr. IV, alt sens.

„...καὶ ἄς ἔλθῃ ἐδὼ νὰ γένω κατιλακά μὲ αὐτὸν καὶ νὰ τοῦ παραδόσω τὰ γράματα τῶν φίλων”. (*HI*, CIV-8); „... și să vină aici să mă înțeleg cu el și să-i predau scrisorile prietenilor”.

καψιμάλι (τό) = perceptor. Cf. tc. *kabzümal* „perceptor, casier”.

„...γρ<δοια> τριακόσια εἰκοσιτρία τὸ θυναρίτζα τοῦ Στανεστίου μὰς δίδουν ζόρι ὁ ἐκὶ καψιμάλι...”. (*HI*, CXIX-38); „...pentru 323 de groși de la vinăriciul <viei de pe moșia> Stănești ne zorește perceptorul de acolo”.

chebabies = un articol folosit în arta culinară (condiment).

„... chebabies, este ca și piperul... ocaua... 4 bani <vamă>”. (*HI*, IV-2).

κελπάζα (ῆ) = gălbează.

„...ἔτζι μίαν ἡμέραν μὰς ἐξανασφόρισαν...διότι τοὺς ἦθραν κελπάζα...καὶ ὑποπτεύω νὰ μὴν ἔχουν ὄλα...”. (*HI*, CV-30); „... și așa într-o zi, au murit... căci le-a prins gălbeaza... mi-e teamă să nu aibă toate <oile această boală>”.

κενάρια (τά) = chenare, bentițe late de 2-3 cm confecționate din bumbac, imprimate cu diverse modele. Pt. text v. cuvântul ὀρνέκι (*HCP*, XXXIX-222).

κετέρη (κηδέρι, τό) = grijă, supărare. Cf. arom. *kidere, gidere* „malheure” <tc. *kéder* „peine, chagrin, dommage”.

„...ἀρόσθησα ἀπὸ τὸ κητέρη μου πολὴ... καὶ ἄροστος ἤμε...”. (*HI*, IV-104); „... m-am îmbolnăvit de grijă și... sunt bolnav <și acum>”.

κιουρκάπια (τά) = un fel de haină groasă, de iarnă. Cf. tc. *kürk* „cojoc, blană” (*CDT*, I, 1960, *Glosar*).

„...ἰδοῦ σὲ στέλνω δύο κιουρκάπια τὸ ἓνα ἀπὸ γκιζῆ καὶ τὸ ἄλο ἀπὸ γκερμεσ οὔτη, νὰ τὰ δόσης εἰς ἓνα τερτζῆν”. (*HI*, CXVI-87); „... iată îți trimit două haine, una de postav și alta de ghermesut, ca să le dai la un blănar”.

κισερντάρις (ὀ) = kîr-serdar, pândar. Cf. tc. *kîrserdarî* „pândar, păzitor de câmp” (*CDT*, I-Glosar).

„Σίμερα ἐξεκίνισεν ὁ κισερντάρις μὲ 13 νεφέρια του, δίο εἰμέρες ἐκάθησεν ἐδὼ”. (*HI*, CXVIII-5); „Astăzi a plecat pândarul cu 13 neferi; a stat aici două zile”.

κιοατλίκι (κεοάτι, τό) = chesat, criză de capital pe piață. Cf. arom. *kisate* „crise, stagnation des affaire, mévente”. <tc. *kiassité* „en petit quantité”.

„...ἔδω <εἶναι> ἓνα κισατλίκι ὁποῦ δὲν ἔχει γένει καμμίαν φοράν”. (HI, CXVII-65); „... aici este o criză cum nu a mai fost niciodată <pe piață>”.

chitron = o substanță asemănătoare pucioasei.

„chitron... ocaua... 2 bani <vamă>”. (HI, IV-2).

κολακάσιδες (οἱ) = șperțar. Cf. rom. *colac* „dar, cadou”.

„...καὶ νὰ μοῦ στίλη τοὺς κολακάσιδες καὶ κλέπτας, νὰ ἰδῶ τὶ τέλος θέλει πάρι κ αὶ αὐτὶ ἡ ὑπόθεσις μου...”. (HI, CXXXV-67); „... și să-mi trimită <aici> pe șperțari și pe hoști, ca să văd cum se va termina și această chestiune a mea”.

κολέσα (ἡ) = caleașcă (glosă).

„...διὰ μίαν πότκα τοῦ δρόμου ἤγουν κολέσα...”. (HCP, XXX-323); „... pentru o butcă <necesară> la drum, adică o caleașcă...”; v. și doc. XXXIX-657.

κόλι (τό) = ocol, împărțire administrativă, mai mică decât cazaua.

„...τὰ ἔξοδα πόλεως ὁποῦ μὰς ἀκολούθησαν, τοῦ δρόμου ἕως Τζιγῶτι καὶ ὅτι ἤθε λεν ἀκολουθῆσι εἰς τὴν σήναξιν εἰς ὄλλα τὰ κόλια ἕως Κατερήνει”. (HI, I-42); „... cheltuielile de la Constanținopol, care s-au făcut pe drum până la Gigoti și <alte> care urmează să se strângă din toate ocoalele până la Caterini”.

κόμο (ἡ) = soție.

„...Καὶ ἡ κόμο τοῦ Κένδρου καμώνεται ὅτι δὲν ἔχει εἶδησιν”. (HI, CIX-12); „... Și soția lui „Kendros” (Constantin Brăiloiu) se prefacă <zicând că nu știe>”.

κόμπος (ὁ) = pachet, colet.

„...λάβετε μὲ τὴν πόσταν εἰς ἓνα κόμπον μὲ τὴν βούλλαν μας πενήντα βασιλικὰ φλορία”. (HCP, XXXVI-403 a); „... primiți prin poștă un colet <sigilat> cu sigiliul meu, cu 50 de galbeni împărătești...”.

κοπαρδίζω = a face rost, a obține.

„...ὁποῦ νὰ θιασθῆ νὰ τοῦ κοπαρδίσειται ἕως 60 ἤτοι 70 σακιά μαλιὰ νὰ μὰς δώση μὲ τὴν τιμὴν ὁπου τὰ ἔχη <ἀγορασμένα>”. (HI, CII-75); „... să-i faceți rost de vreo 60-70 de saci cu lână și să-l obligați să ni-i vândă cu prețul la care i-a achiziționat”.

κόπερπουχ (τό) – registru de socoteli. Cf. germ. *Kopierbuch* „registru-copier”.

„...τὰ ἀπεκρίθηκα διὰ βερεσέδια... καὶ εἰς τὸ κόπερπουχ δὲν τὰ ἀπέρασα...”. (HCP, XXXV-202); „...am răspuns <banii> pentru datorii... dar nu i-am trecut în registrul de socoteli...”.

κοπισίματα (τά) = cheltuieli; corect κοψίματα (glosă). Extras dintr-o socoteală:

„...τοῦ καθενὸς τὰ ἔξοδα ἤγουν κοπισίματα τοὺς ὅς κάτοθεν...”. (HI, II-99);

„...cheltuielile fiecăruia adică banii cheltuiți, după cum mai jos <se arată>”.

κοποστάέρ (τό) = un gen de monedă. Pt. text. v. ἔβερκστάέρ.

κορκάρι (τό) = arpagic.

„...<τῶν μπακτιζεβάνων> τοὺς ἔστηλα καὶ κορκάρι καὶ σκόρδα...”. (HI, CVII-37);

„...grădinarilor le-am trimis și arpagic și usturoi”.

κορλίνια (τά) = monede franțuzești de aur sau „luidori” (glosă).

„...φανερῶσατε μοι... πῶς πολιτεύονται αὐτοῦ τὰ λοιδορία ἤτοι κορλίνια ὁποῦ ζυ γιάζουν ὑπὲρ τὰ 2 <δράμια> καὶ τὰ διπλὰ τὰ <δράμια> 4”. (*HCP*, XXXIII-337); „...semnalați-mi și mie cum se vând acolo luidorii adică „corlinii” care cântăresc mai mult de 2 dramuri <unul> iar cei dubli peste 4 dramuri”.

κόσσον (τό), pl. κόσσορι = coș, unitate de capacitate, echivalentă cu 30 de ocale.

„...πορούμπι... κόσσορι... ὀκάδες τὸ κόσσον... πρὸς ὀκάδες 30 νέτον σπουῖ”. (*HI*, CI-12);

„...porumb... coșuri... ocale; coșul de 30 de ocale netto, de boabe”.

κουβέτι (τό) = (aici) posibilitate. Cf. arom. *cuvet, cuvete* „force, santé” <tc. *qouvet, idem*.

„...γὰ μοῦ στείλετε τὰ φορέματα μου... διότι... κουβέτι νὰ κάμνω ἄλα δὲ ἔχω”.

(*HI*, CXIII-13); „...să-mi trimiteți hainele, deoarece nu am posibilitatea să-mi fac altele”.

cunadi = un fel de blănuri.

„cunadi... taneao... 4 bani <vamă>”. (*HI*, IV-2).

κουμπολόγια (τά) = mătănii.

„...10 κουμπολόγια μαύρα ψιλά...”. (*HI*, III-93); „...10 mătănii negre, fine”.

κουρούπι (τό) = vas de lut; echivalentul lui μπουρκάνι în doc. CXXXIII-125.

„...σὰς στέλλω δύο κουρούπια μεγάλα βουλομένα τὸ μὲν περιέχει χαβιάρι, τὸ δὲ σαρδέλαις καλαίς”. (*HI*, CXXXIII-124); „...vă trimit două vase mari, sigilate, unul conține caviar, iar celălalt sardele de bună calitate”.

κουσουρούζικα = (adv.) cu rezultate bune, cu folos (?). Probabil *οὔγουρσοῦζικα, de la arom. *ugure* „augure, auspice” <tc. *ougour, ogour* „(bonne) chance, augure”.

„...νὰ δουλέβο με ὄλειν μου τὴν καρδίαν κουσουρούζικα καὶ εἰς τὲς δουλιὲς κου σούρι νὰ μὴν γίνετε”. (*HI*, CXIV-99); „...să lucrez din toată inima și cu folos pentru ca treburile să nu rămână neterminate”.

κουτὶ τοῦ φωτός = (lit.) cutia luminii (sens nelămurit).

„...νὰ ἐγχειρίση τὸ κουτὶ τοῦ φωτὸς ὁποῦ παρακάλεσα νὰ μοι ἀγοράση ἀπαραλά κτον”. (*HI*, CXVII-55); „...să-i înmâneze „cutia luminii” pe care l-am rugat să mi-o cumpere întocmai cu...”.

κραιτςπεργ (τό) = pațachină. Alte forme pentru acest articol comercial: ἀλαντζιήρτι (v. *Glosar I*, „Revista Arhivelor” 1, 1972) și λαζοχαίρι (v. *Glosar III A*, „Revista Arhivelor” 4, 1979).

„Ἦδον τὰ ὅσα μοῦ σιμώνετε διὰ τὸ κραιτςπεργ ἤτοι μπατζακίνα ὅτι αὐτοῦ ἔχει ζίτσισι ν’”. (*HI*, CXXX-100); „Am văzut cele ce-mi semnalați în legătură cu „craițberg-ul” adică pațachina și anume că acolo are căutare <pe piață>”.

κρασούνια (τά) = porci (din rom. *grăsuni*).

„...καὶ διὰ νὰ μὴν τὰ χάσομεν τὰ κρασούνια καὶ ζαμπούνικα σκρόφες...”. (*HI*, CXII-68); „...și ca să nu avem pierderi la porci și la scroafele bolnave...”.

κρητηντζόσος (ὀ) = servitor (din rom. *credincios*).

„...ὁ ἐξαδὲλφος σου Νικολάκης ὅς σέ ἔγραφα καὶ μὲ τὸν κρητηζόδον του 'Ράδον ὁ ποῦ προῖμερὸν τὸν ἔστειλεν εἰς τὸν αὐτοῦ ἐπιστάτην". (HI, CXXIX-61); „...vǎgul tǎu, Nicolache, după cum ți-am scris și cu servitorul acestuia, Radu, pe care l-a trimis la episcopatul de acolo”.

a credința = a credita.

„Sîntem cu bucurie a întâmpina cinstita dvs scrisoare din... și a vă credința pentru f<lorini> 2334:40 etc.” (HCP, XXXIX-353).

κρέπ (τό) = un fel de vopsea (glosă).

„...διὰ τὸ κρέπ ἦγουν θαφί ὁποῦ μὲ γράφετε, θέλω ἐξετάσει”. (HCP, XXII-123); „...în legătură cu vopseaua despre care mi-ați scris, voi căuta”.

κρήγουρα (τά) = crânguri, plantații întinse de pașăchină.

„...ἦταν ὅλα ἀγορασμένα ἀπὸ τὴν ἀνοιξη τὰ κρήγουρα...”. (HI, CXXX-118); „...toate plantațiile cu pașăchină erau arendate încă din primăvară”.

κρόφος (ὀ) = conte (este reprodusă forma rom. *grof*). Pentru alte forme: κράφας, καράφι, v. „Revista Arhivelor” 1, 1972, Glosar, p. 98.

„Καὶ ἐκ δευτέρου διατὶ τοῦ ἔγραψεν καὶ ὁ κρόφος ὁ ἐδικός μας καὶ νὰ τοῦ εἶπ ης...”. (HCP, XXXV-48); „Și în al doilea rând, deoarece i-a scris și contele nostru și să-i spu...”.

κφαλιτά (ἦ) = calitate. Cf. it. *qualita*, același sens.

„...καὶ πιστεύω νὰ σὰς ὑπερ ἀραίσση τόσοον εἰς τὴν κφαλιτάν”. (HCP, XXXIX-1007); „...și cred că o să vă placă foarte mult, mai ales în privința calității”.

κρίτα (ἦ) = chitanță (prescurtarea cuvântului din it. *quittantia*).

„...ἦδοῦ τῶρα ἦβρα καὶ μίαν κρίτα ἀπὸ τὸ χέρη του...”. (HCP, XL-122); „...iată că acum am găsit și o chitanță <iscălită> de mâna lui.

κριττούνια (τά) = chitanțe. Cf. germ. *Quittung*, același sens.

„...νὰ μὰς στείλεις κριττούνια διὰ Συμπίνι ἢ διὰ Βιέννας”. (HCP, XXX-155); „...să ne trimiteți chitanțele fie prin Sibiu, fie prin Viena”.

κωκωλόσι (τό) = cocoloș, unitate de măsură pentru baloturle de piei.

„...ἐφώρτοσα εἰς δύο ἀμάξια μωκάνικα 376 κωκωλόσια πρὸς δύο τομάρια τὸ κωκωλόσι”. (HCP, XXXI-12); „...am încercat în două căruțe mocănești 376 cocoloși, câte două piei într-un cocoloș”.

λιανκουτζάρης (ὀ) = căruțaș.

„...κὰ φροντίζω μὲ καλὸν λιανκουτζάρην νὰ τὸν στείλω διὰ ἐκεῖ...”. (HI, CXV-41); „...și mă străduiesc să-l trimit acolo cu un căruțaș bun...”.

λατσα = un fel de blană, foarte prețioasă.

„...λατσα... sorocul... 40 bani <vamă>”. (HI, IV-2).

λέδερμαχερ (ὀ) = pielar. Cf. germ. *Ledermacher* „pielar”.

„...ἐπαρακάλεσα τὸν λέδερμαχερ διὰ νὰ τὰ πάρη καὶ δὲν ἠθέλησεν ἐπειδὴ εἶναι ὄλο ἀσημένια...”. (HCP, XXXIV-204); „...l-am chemat pe pielar să le ia și nu a vrut, deoarece sunt numai din argint”.

λεκές (ή), pl. λεκαίδες = pată (sens propriu la *HI*, CXVI-87 și sens figurat la CXXX-94). Cf. arom. *liké* „tache, souillure” <tc. *léké*, idem.

„...τὸν ἀπεκρίθην ὅτι ὁμιλοῦμεν εἰς αὐτὸν τὸν τρόπον μὲ τὸ νὰ εἴμεθα χωρὶς λε κένα...”. (*HI*, CXXX-94); „...i-am răspuns că noi vorbim în acest fel deoarece suntem fără pată”.

λεμπλέπτα (τά) = un articol de băcănie (neidentificat).

„...ἡ σταφίδες εἶναι πρὸς 2,20 ἢ ὀκά, τὰ δὲ λεμπλέπτα εἶναι πρὸς 2 <γρόσια> ἢ ὀκά ἀπὸ τὸ μπακαλικὸν τοῦ Στογιάν μπακάλμπαση...”. (*HI*, CXXVIII-103); „...stafidele sunt 2,20 <groși ocaua>, iar... cu 2 <groși> ocaua, de la băcănia lui Stoian mai marele băcanilor”.

λέτρες στέρλιγκα = lire sterline.

„L300τρες στέρλιγκα τὴν βαλοῦταν τῶν ὁποίων ἀπεράσετε εἰς λ<ογαριασμ>ὸν κυρίο υ Στεφάνου ἰωάννου Μόσχου...”. (*HCP*, XXXVI-268); „...300 de lire sterline, valuta pe care ați trecut-o în socoteala lui Ștefan Ioan Moshu”.

λήλλα (τά) = (aici sens figurat) închisoare.

„...ἔξη ἦταν ἡ πραγματεβτάδης... ἐκάθισαν καλαῦτὶ τῆς τὰ λήλλα”. (*HI*, III-100); „...șase au fost negustorii <care> au stat la închisoare”.

λορομάτες (οἱ) = hârtii de valoare (identice cu *μαυρομίτες*, v. cuvântul).

„...εἰ ὁμος τὲς λορομάτες καὶ ὅτι ἄλα φλιτούρια ἀναγγέα βάλ τα εἰς μέρος εἰς κανένα φίλον”. (*HI*, CXVI-100); „...iar tu pune la adăpost, la vreun prieten, hârtiile de valoare și alte acte necesare”.

λιπισχάνικος = de la Lipsca (Leipzig).

„...δὲν ἐμπόρισα νὰ εὔρο ποῦ πολοῦτε τὰ χάπια καὶ μου φαίνετε νὰ ἴνε... λιπισ χάνικα...”. (*HI*, CIX-268); „...nu am reușit să aflu unde se vând hapurile <solicitate>, mi se pare că sunt aduse de la Lipsca”.

λομονουζιόνη (λιμο...) = un fel de taxă, care nu se mai plătea când mărfurile erau în tranzit.

„...τὸ ἀγιοκέρν... ἐπουλίθιν ἐδό... χωρὶς νὰ πληρῶσουν τὸ ἐδὸ λομονουζιόνη τὸ ἐδ οσαν τράνζιτο...”. (*HI*, C-124); „...ceara de lumânări s-a vândut aici, fără să se mai plătească taxa..., au dat-o per tranzit”.